

Advies

(A)2684

30 november 2023

Advies over het voorstel van herzien systeembeschermingsplan van Elia Transmission Belgium NV met inbegrip van de lijsten van significante netgebruikers en significante netgebruikers met hoge prioriteit en de bijhorende maatregelen/voorwaarden

Artikel 259 en artikel 261, §1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe

Niet-vertrouwelijke versie

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
INLEIDING	3
1. RECHTSGROND	4
1.1. Advies over het voorstel van systeembeschermingsplan	4
1.2. Advies over de in het voorstel van herzien systeembeschermingsplan vervatte lijst van significante netgebruikers, lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit en de bijhorende maatregelen/voorwaarden	5
2. ANTECEDENTEN.....	8
3. ANALYSE VAN HET VOORSTEL VAN herzien SYSTEEMBESCHERMINGSPLAN, MET INBEGRIJ VAN DE LIJSTEN VAN SIGNIFICANTE NETGEBRUIKERS EN SIGNIFICANTE NETGEBRUIKERS MET HOGE PRIORITEIT EN DE BIJHORENDE MAATREGELEN/VOORWAARDEN	8
3.1. De voorafgaande raadpleging	9
3.2. Inhoudelijke opmerkingen bij het voorstel van herzien systeembeschermingsplan.....	9
3.2.1. Lijsten van significante netgebruikers en netgebruikers met hoge prioriteit en daaraan verbonden maatregelen/voorwaarden.....	9
3.2.2. Herziene Low Frequency Demand Disconnection plan (LFDD)	10
3.2.3. Andere inhoudelijke opmerkingen.....	10
4. CONCLUSIE	13
BIJLAGE	15

INLEIDING

De COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) ontving op 25 oktober 2023 een brief van de minister bevoegd voor energie dd. 24 oktober 2023 met verzoek om een advies te geven binnen een termijn van veertig kalenderdagen over de vertrouwelijke versies van:

- Het ontwerp van het herziene systeembeschermingsplan van transmissienetbeheerder Elia overeenkomstig artikel 261, §1, van het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe,
- Het ontwerp van het herziene herstelplan van transmissienetbeheerder Elia overeenkomstig artikel 262, §1, van het voornoemde koninklijk besluit, en
- De bijhorende herziene ontwerplijsten met significante netgebruikers (SNGs) en significante netgebruikers met hoge prioriteit (HPSNGs) conform artikel 259 van het voornoemde koninklijk besluit, alsook de verplichtingen die volgen uit de punten c) en d) van artikel 4, lid 2, van de verordening (EU) 2017/2196 van de Commissie van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet.

De ontwerplijsten met significante netgebruikers (hierna ook: “SNGs”) en significante netgebruikers met hoge prioriteit (hierna ook: “HPSNGs”) maken deel uit van de vertrouwelijke versies van de genoemde ontwerpplannen.

Het betreft een actualisatie door Elia Transmission Belgium NV (hierna: Elia) van het huidige systeembeschermingsplan en herstelplan die werden goedgekeurd per ministerieel besluit van 19 december 2019 met de vraag naar een nieuwe versie ervan binnen een periode van twee jaar na de inwerkingtreding van dit besluit, later uiteindelijk verlengd tot vier jaar (via ministerieel besluit van 28 oktober 2022).

De minister van energie voegt volgende verduidelijking toe aan deze adviesvraag betreffende de grootste aanpassingen in deze voorstellen:

“De grootste modificaties in deze voorstellen zijn:

1. Het Low Frequency Demand Disconnection plan (LFDD): in dit plan, dat werd apart behandeld in een specifieke werkgroep en onderdeel vormt van het systeembeschermingsplan, wordt de aanpak bepaald om het automatisch afschakelplan in lijn te brengen met Europese verplichtingen rekening houdend met de snelle groei van decentrale productie van hernieuwbare energie. De details van het plan worden in bijlage opgenomen in het plan.

2. Op vraag van de netbeheerder wordt gevraagd aan type B producenten (tussen 1 MW en 25 MW) om tijdens een herstelfase niet autonoom opnieuw aan te sluiten op het net. Deze producenten mogen dit enkel doen na bevestiging van Elia; Dit om het broos netherstel niet onnodig in gevaar te brengen..”

Het directiecomité van de CREG heeft het hiernavolgende advies goedgekeurd tijdens zijn vergadering van 30 november 2023. Huidig advies heeft betrekking op het ontwerp van herzien systeembeschermingsplan (ook voorstel van herzien systeembeschermingsplan genoemd in dit advies), met inbegrip van de ontwerplijsten van SNGs en HPSNGs en de bijhorende

maatregelen/voorwaarden. Het ontwerp van herzien herstelplan, met inbegrip van de bijhorende ontwerplijsten van SNGs en HPSNGs maakt het voorwerp uit van een afzonderlijk advies¹.

Naast de inleiding bevat het advies drie delen. In het eerste deel onderzoekt de CREG de rechtsgrond voor het gevraagde advies. In het tweede deel onderzoekt de CREG het voorstel van herzien systeembeschermingsplan en in het derde deel formuleert zij haar conclusie. De vertrouwelijke versie van het voorstel van herzien systeembeschermingsplan is als bijlage toegevoegd aan dit advies.

1. RECHTSGROND

1.1. ADVIES OVER HET VOORSTEL VAN SYSTEEMBESCHERMINGSPLAN

1. Met toepassing van artikel 4(5) van de verordening (EU) 2017/2196 van de Commissie van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet (hierna: de Europese netcode E&R) stelt elke TSB², uiterlijk op 18 december 2018, de regulerende autoriteit of de door de lidstaat aangewezen instantie in kennis van het overeenkomstig artikel 11 uitgewerkte systeembeschermingsplan en het overeenkomstig artikel 23 uitgewerkte herstelplan, of ten minste van de volgende elementen van deze plannen:

- a) de doelstellingen van het systeembeschermingsplan en het herstelplan, met inbegrip van de te beheren fenomenen of op te lossen situaties;
- b) de voorwaarden voor de activering van de maatregelen van het systeembeschermingsplan en het herstelplan;
- c) de motivering van elke maatregel, met een beschrijving van hoe deze bijdraagt tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het systeembeschermingsplan en het herstelplan, alsook de met de uitvoering van deze maatregelen belaste partij, en
- d) de op grond van de artikelen 11 en 23 vastgestelde termijnen voor de uitvoering van de maatregelen.

Met toepassing van artikel 11(1) van de Europese netcode E&R ontwerpt elke TSB uiterlijk op 18 december 2018 een systeembeschermingsplan in overleg met relevante DSB³s, SNGs, nationale regelgevende instanties of instanties als bedoeld in artikel 4, lid 3, aangrenzende TSBs en de andere TSBs in zijn synchrone zone.

2. Artikel 261, §1, van het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe (hierna: het federaal technisch reglement)⁴ luidt als volgt wat betreft het systeembeschermingsplan:

---

¹ Advies (A)2685 van de CREG van 30 november 2023 over het voorstel van herzien herstelplan van Elia Transmission Belgium NV met inbegrip van de lijsten van significante netgebruikers en significante netgebruikers met hoge prioriteit en de bijhorende maatregelen/voorwaarden

² transmissiesysteembeheerder

³ distributiesysteembeheerder

⁴ De gedragscode van de CREG van 20 oktober 2022 is inmiddels, in uitvoering van artikel 11, §2, van de elektriciteitswet, in de plaats gekomen van het federaal technisch reglement wat betreft de bepalingen daarin aangaande de voorwaarden voor de aansluiting op en de toegang tot het transmissienet en van de methoden voor het berekenen of vastleggen van de

“Onverminderd artikel 11, lid 1 van de Europese netwerkcode E&R, maakt de transmissienetbeheerder uiterlijk op het tijdstip bedoeld in voornoemde artikel 11, lid 1, na raadpleging van de commissie en de Algemene Directie Energie, een voorstel van systeembeschermingsplan voor het net over aan de minister.

Na advies van de commissie en in overleg met de minister bevoegd voor Economie, keurt de minister het voorstel van systeembeschermingsplan bedoeld in het eerste lid en de wijzigingen ervan goed of verzoekt de minister aan de transmissienetbeheerder om een nieuw en aangepast voorstel ter goedkeuring voor te leggen.”

3. De minister bevoegd voor energie heeft derhalve de bevoegdheid om op voorstel van de transmissienetbeheerder het systeembeschermingsplan goed te keuren na het inwinnen van advies van de CREG en na het plegen van overleg met de minister bevoegd voor Economie.

1.2. ADVIES OVER DE IN HET VOORSTEL VAN HERZIEN SYSTEEMBESCHERMINGSPLAN VERVATTE LIJST VAN SIGNIFICANTE NETGEBRUIKERS, LIJST VAN SIGNIFICANTE NETGEBRUIKERS MET HOGE PRIORITEIT EN DE BIJHORENDE MAATREGELEN/VOORWAARDEN

4. Met toepassing van artikel 4(2) van de Europese netcode E&R zal iedere TSB de desbetreffende regelgevende instantie in overeenstemming met artikel 37 van Richtlijn 2009/72/EG de volgende voorstellen ter goedkeuring voorleggen:

- a) de voorwaarden om op te treden als aanbieder van beschermingsdiensten op contractbasis, overeenkomstig lid 4;
- b) de voorwaarden om op te treden als aanbieder van hersteldiensten op contractbasis, overeenkomstig lid 4;
- c) de lijst van SNGs die verantwoordelijk zijn voor de toepassing op hun installaties van de maatregelen die voortvloeien uit de verplichte eisen bedoeld in Verordeningen (EU) 2016/631, (EU) 2016/1388 en (EU) 2016/1447 en/of nationale wetgeving, en een lijst van door die SNGs toe te passen maatregelen zoals bepaald door de TSBs in artikel 11, lid 4, onder c), en artikel 23, lid 4, onder c);

---

voorwaarden inzake de verstrekking van ondersteunende diensten en de toegang tot de grensoverschrijdende infrastructuur, inclusief de procedures voor de toewijzing van capaciteit en congestiebeheer. Dit gebeurde naar aanleiding van het arrest van het Europese Hof van Justitie van 3 december 2020 waarbij België o.m. werd veroordeeld tot een niet-conforme omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG, onder andere wat betreft artikel 37, paragraaf 6, a) tot c), en paragraaf 9, van deze richtlijn. De elektriciteitswet werd in dit kader aangepast door middel van de wet van 21 juli 2021 (“tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen”) die onder meer de bevoegdheid geeft aan de CREG, per 1 september 2022, om een gedragscode vast te stellen. De CREG stelde deze gedragscode vast bij beslissing van 20 oktober 2022, www.creg.be.

Bij de voornoemde wet van 21 juli 2021 werd weliswaar de bevoegdheid van de Koning bevestigd om in het federaal technisch reglement bedoeld in artikel 11, §1, van de elektriciteitswet de bepalingen inzake voorafgaande goedkeuring van het systeembeschermingsplan, het herstelplan en het testplan, alsook de elementen die deze plannen moeten bevatten, onverminderd de elementen daarin op te nemen met toepassing van de Europese netwerkcode E&R vast te stellen. Deze plannen moeten, aldus artikel 11, §1, 8°, van de elektriciteitswet onder meer ook de methodologie voor de dimensionering van de behoeften aan systeembeschermingsdiensten en hersteldiensten, alsmede deze voor de bepaling van de middelen om aan deze behoeften te voldoen, bevatten.

- d) de lijst van in artikel 11, lid 4, onder d), en artikel 23, lid 4, onder d), bedoelde significante netgebruikers met hoge prioriteit of de beginselen die voor de vaststelling daarvan worden toegepast, en de voorwaarden voor het ontkoppelen en reactiveren van netgebruikers met hoge prioriteit, tenzij dit door de nationale wetgeving van lidstaten is bepaald;
- e) de overeenkomstig artikel 36, lid 1, opgestelde regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten;
- f) specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, overeenkomstig artikel 39, lid 1;
- g) het testplan, overeenkomstig artikel 43, lid 2.

5. Met toepassing van artikel 4(3) van de Europese netcode E&R kunnen de in artikel 4, lid 2, onder a) t/m d) en onder g), bedoelde voorstellen, indien een lidstaat dit zo heeft bepaald, ter goedkeuring worden voorgelegd aan een andere instantie dan de regelgevende instantie. Regelgevende instanties en overeenkomstig dit lid door de lidstaten aangewezen instanties nemen binnen zes maanden na de datum van indiening door de TSB een besluit over de in lid 2 bedoelde voorstellen.

6. De Koning heeft de bevoegdheid om de voorstellen bedoeld in artikel 4(2)(c), (d) en (g), van de Europese netcode E&R goed te keuren aan de minister bevoegd voor energie toevertrouwd. Dit betreft *in concreto* het voorstel van lijst van significante netgebruikers en de door hen toe te passen maatregelen, het voorstel van lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit en de voorwaarden voor het ontkoppelen en reactiveren ervan, alsmede het voorstel van testplan.

Artikel 259 van het federaal technisch reglement bepaalt immers het volgende:

“Op voorstel van de transmissienetbeheerder en na advies van de commissie, keurt de minister de voorstellen goed die bedoeld zijn in artikel 4.2, c) en g), van de Europese netwerkkode E&R. Overeenkomstig artikel 4.2, d), van Europese netwerkkode E&R, legt de transmissienetbeheerder aan de minister een voorstel ter goedkeuring voor met een lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit waarbij dat voorstel het voorwerp uitmaakt van een beslissing van de minister bedoeld in artikel 261, § 1, tweede lid en in artikel 262, § 1, tweede lid, en waarbij de categorisering en classificatie op grond van prioriteit voorzien in artikel 261, § 6, wordt toegepast, die wordt geconcretiseerd in de vorm van een nominatieve lijst van entiteiten en indien nodig wordt aangevuld met categorieën of beginselen op grond waarvan voornoemde entiteiten worden ingedeeld en geïdentificeerd”.

De minister bevoegd voor energie dient weliswaar het advies van de CREG in te winnen vooraleer de betrokken voorstellen van de transmissienetbeheerder goed te keuren. Op basis van de gecombineerde lezing van de artikelen 259 en 261, §1, tweede lid, van het federaal technisch reglement, zoals laatst gewijzigd bij koninklijk besluit van 13 juni 2021, is dit ook nog het geval wat betreft de voorstellen van de transmissienetbeheerder van aangepaste nominatieve lijsten met significante netgebruikers met hoge prioriteit.

7. Indien een TSB van mening is dat een wijziging van de documenten, goedgekeurd overeenkomstig lid 3, noodzakelijk is, dan zijn met toepassing van artikel 4(7) van de Europese netcode E&R de vereisten van de leden 2 tot en met 5 van toepassing op de voorgestelde wijziging. TSB's die een wijziging voorstellen, houden in voorkomend geval rekening met de legitieme verwachtingen van de eigenaars van elektriciteitsproductie-installaties, eigenaars van verbruikersinstallaties en andere betrokken partijen, op basis van de initieel gespecificeerde en overeengekomen eisen of methodologieën.

8. De lijst van significante netgebruikers en de lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit en de bijhorende maatregelen/voorwaarden dienen in het systeembeschermingsplan te zijn opgenomen.

Het systeembeschermingsplan bevat met toepassing van artikel 11(4) van de Europese netcode E&R immers in het bijzonder:

- a) een lijst van maatregelen die de TSB moet toepassen op zijn installaties;
- b) een lijst van maatregelen die DSBs moeten toepassen en een lijst van de DSBs die verantwoordelijk zijn voor de toepassing van die maatregelen op hun installaties;
- c) een lijst van SNGs die verantwoordelijk zijn voor de toepassing op hun installaties van de maatregelen die voortvloeien uit de bindende voorschriften van de Verordeningen (EU) 2016/631, (EU) 2016/1388 en (EU) 2016/1447 of uit nationale wetgeving, en een lijst van door die SNGs toe te passen maatregelen;
- d) een lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit en de voorwaarden voor hun ontkoppeling, en
- e) de uitvoeringstermijnen voor elke maatregel van het systeembeschermingsplan.

Het huidige advies over het voorstel van herzien systeembeschermingsplan heeft derhalve ook betrekking op de lijst van significante netgebruikers en de lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit en de bijhorende maatregelen/voorwaarden als bedoeld in artikel 4(2)(c) en (d) van de Europese netcode E&R die in dit voorstel van herzien plan zijn opgenomen.

2. ANTECEDENTEN

9. De CREG gaf op 14 november 2019 haar advies (A)2022 over het voorstel van systeembeschermingsplan van Elia met inbegrip van de lijsten van significante netgebruikers en significante netgebruikers met hoge prioriteit en de bijhorende maatregelen/voorwaarden⁵.

10. Het systeembeschermingsplan werd voor de eerste maal door de minister goedgekeurd bij ministerieel besluit van 19 december 2019⁶.

11. Per ministerieel besluit van 17 september 2021⁷ wijzigde de minister de deadline voor Elia voor de daarin gevraagde herziening van het systeembeschermingsplan van twee naar drie jaar. Per ministerieel besluit van 28 oktober 2022⁸ wijzigde de minister deze deadline van drie naar vier jaar.

12. Bij ministeriële besluiten van 23 december 2020⁹, 18 mei 2021¹⁰, 17 februari 2022¹¹ en 26 april 2023¹² werden wijzigingen van de lijsten van significante netgebruikers met hoge prioriteit als onderdeel van het systeembeschermingsplan en van het herstelplan goedgekeurd door de minister, telkens na advies van de CREG.

3. ANALYSE VAN HET VOORSTEL VAN HERZIEN SYSTEEMBESCHERMINGSPLAN, MET INBEGRIJ VAN DE LIJSTEN VAN SIGNIFICANTE NETGEBRUIKERS EN SIGNIFICANTE NETGEBRUIKERS MET HOGE PRIORITEIT EN DE BIJHORENDE MAATREGELLEN/VOORWAARDEN

13. In deel 3.2 van dit advies analyseert de CREG het voorstel van vertrouwelijk systeembeschermingsplan dat als bijlage gevoegd is bij de brief van de minister van Energie van 24 oktober 2023 in het licht van de Europese netcode E&R.

---

⁵ www.creg.be

⁶ Ministerieel besluit van 19 december 2019 tot goedkeuring van het voorstel van systeembeschermingsplan en het voorstel van herstelplan overeenkomstig artikelen 261 en 262 van het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe, *B.S.* 7 januari 2020.

⁷ Ministerieel besluit van 17 september 2021 houdende wijziging van het ministerieel besluit van 19 december 2019 tot goedkeuring van het voorstel van systeembeschermingsplan en het voorstel van herstelplan overeenkomstig artikelen 261 en 262 van het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe, *B.S.* 24 september 2021.

⁸ Ministerieel besluit van 28 oktober 2022 houdende wijziging van het ministerieel besluit van 19 december 2019 tot goedkeuring van het voorstel van systeembeschermingsplan en het voorstel van herstelplan overeenkomstig artikelen 261 en 262 van het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe, *B.S.* 24 november 2022.

⁹ *B.S.* 13 januari 2021.

¹⁰ *B.S.* 26 mei 2021.

¹¹ *B.S.* 15 maart 2022.

¹² *B.S.* 5 mei 2023.

3.1. DE VOORAFGAANDE RAADPLEGING

14. De toepassing van artikel 11(1) van de Europese netcode E&R houdt in dat Elia het voorstel van systeembeschermingsplan ontwerpt in overleg met (*“in consultation with”* volgens de Engelse versie van de netcode) de distributiesysteembeheerders (hierna: DSBs), de SNGs, de CREG, de AD Energie van de FOD Economie, de aangrenzende transmissiesysteembeheerders (hierna: TSBs) en de andere TSBs van de synchrone zone continentaal Europa. Elia meldt in paragraaf 1 (inleiding) en paragraaf 2 (wettelijk kader) van het voorstel van systeembeschermingsplan dat de opstelling van het plan is gebeurd in overleg met deze lijst van instanties. Elia meldt in haar verzoek aan de minister van energie tot goedkeuring van het systeembeschermingsplan (dd. 6 oktober 2023) dat het ontwerp van herzien systeembeschermingsplan geraadpleegd werd in de periode van 7 juli 2023 tot 7 september 2023. Een overzicht van de schriftelijke reacties, inclusief het commentaar van Elia hierop, werd door Elia toegevoegd in haar verzoek. De CREG verwelkomt deze werkwijze en transparantie maar stelt beperkte reacties vast van naburige TSBs en stelt zich de vraag of hieruit het bestaan van een internationale afstemming afgeleid kan worden, hetgeen van belang is voor de doeltreffendheid van het systeembeschermingsplan.

3.2. INHOUDELIJKE OPMERKINGEN BIJ HET VOORSTEL VAN HERZIEN SYSTEEMBESCHERMINGSPLAN

3.2.1. Lijsten van significante netgebruikers en netgebruikers met hoge prioriteit en daaraan verbonden maatregelen/voorwaarden

15. Overeenkomstig artikel 11(4)(c) van de Europese netcode E&R bevat het ontwerp van systeembeschermingsplan een lijst van de significante netgebruikers (SNG) die verantwoordelijk zijn voor de toepassing op hun installaties van de maatregelen die voortvloeien uit de verplichte eisen bedoeld in Verordeningen (EU) 2016/631, (EU) 2016/1388 en (EU) 2016/1447 en/of nationale wetgeving, en een lijst van door die SNGs toe te passen maatregelen. Daarnaast bevat het systeembeschermingsplan met toepassing van artikel 11(4)(d) van de Europese netcode E&R een lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit (HPSNG) en de voorwaarden voor het ontkoppelen en reactiveren ervan. De Europese netcode E&R (artikel 4(2)(d)) laat weliswaar toe dat de lijst van HPSNGs en de voorwaarden voor het ontkoppelen en reactiveren ervan vastgesteld blijven in nationale wetgeving (en niet worden goedgekeurd op voorstel van de transmissiesysteembeheerder).

16. De CREG spreekt zich niet uit over welke netgebruiker al dan niet gekwalificeerd moet worden als significante netgebruiker/significante netgebruiker met hoge prioriteit voor het systeembeschermingsplan. De CREG stelt zich wel de vraag of de granulariteit van de significante netgebruikers met hoge prioriteit kan verfijnd worden door enkel die sites van significante netgebruikers op te nemen die daadwerkelijk bedoeld worden en bijvoorbeeld het verbruik dat niet essentieel wordt geacht uit te sluiten in de mate van het mogelijke (bv. bij ziekenhuizen de uitsluiting van administratieve sites). Voorts betekent iedere uitbreiding van de lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit (in het bijzonder de categorie 2 “gevoelige verbruikers”) een toename van het niet afschakelbaar verbruik en bijgevolg een afzwakking van het systeembeschermingsplan om daadwerkelijk een black-out te voorkomen waarbij de spanning wegvalt bij alle verbruikers.

3.2.2. Herziene Low Frequency Demand Disconnection plan (LFDD)

17. Het herziene LFDD plan ofwel het herziene automatische verbruiksonkoppelingsplan dat geactiveerd wordt bij een plotse frequentieval biedt een antwoord op de vereiste van de Europese netcode E&R (artikel 15(5) en 50(2)) om 45% van de totale belasting automatisch te kunnen ontkoppelen. Elia heeft dit herzien plan uitgewerkt binnen een werkgroep waaraan de CREG deelnam. De CREG begrijpt dat de Europese doelstelling van 45% verbruiksonkoppeling ambitieus is in een transitie naar steeds meer productie van hernieuwbare energie op lokaal niveau en dat het niet langer mogelijk is om de industriële grootverbruikers (rechtstreeks verbonden aan het Elia-transmissiesysteem) buiten het LFDD plan te houden. De CREG adviseert een nauwe opvolging van het implementatieplan 2024-2027 zoals opgenomen in het herziene voorstel en dit om, zoals voorgesteld in het plan, operationeel in staat te zijn tegen 2027 om daadwerkelijk 45% van het elektriciteitsverbruik automatisch te ontkoppelen teneinde een black-out te vermijden.

18. De graad van selectiviteit bij verbruiksonkoppeling is een belangrijk gegeven om ontkoppeling volgens plan te kunnen laten verlopen, d.w.z. dat verbruikers en verbruik worden ontkoppeld zoals ook daadwerkelijk beoogd in de plannen zonder bv. andere verbruikers en verbruik te treffen. De CREG pleit op de eerste plaats voor transparantie van de graad van selectiviteit die bereikt wordt en de inspanningen die nodig zijn om selectiviteit van ontkoppeling (en herstel) op te krikken. Een evolutie die zichtbaar zou moeten zijn in de toekomstige plannen.

Hierbij aansluitend bestrijkt selectiviteit ook de mate waarin lokale hernieuwbare energieproductie (injectie in het net) niet getroffen wordt door de ontkoppeling aangezien de continuïteit hiervan net bijdraagt tot het voorkomen van een black-out.

Deze problematiek van selectiviteit geldt niet enkel bij automatische verbruiksonkoppeling maar tevens bij handmatige verbruiksonkoppeling zoals opgenomen in paragraaf 7.6 van het herziene systeembeschermingsplan.

19. Het systeembeschermingsplan en bijgevolg het LFDD-plan, is opgesteld op basis van nationale maatregelen om een nationale black-out te voorkomen. De internationale dimensie, die overigens dominant aanwezig is gezien de marktkoppeling, kan een belangrijke rol spelen bij zowel het veroorzaken als het voorkomen dat een frequentieval leidt tot een (internationale) black-out. Uiteraard moeten Belgische inspanningen om Europese wettelijke doelstellingen (bv. 45% automatische verbruiksonkoppeling) te realiseren gekaderd worden binnen een algemene uitrol door Europese netbeheerders van operationele plannen om nationaal vereiste verbruiksvolumes automatisch te kunnen ontkoppelen. Dit om doeltreffend te kunnen zijn maar tevens om een gelijk speelveld voor de markt te behouden. Een vereiste die nu meer onder de aandacht komt gezien de opname van industrieel verbruik. Het is wenselijk dat Elia deze Europese afstemming nauwlettend opvolgt en tijdig verslag uitbrengt indien de doeltreffendheid van het Belgische plan geschaad zou kunnen worden. Het is eveneens van belang om de rationale van de 45% doelstelling die de Europese netcode E&R momenteel oplegt nauwlettend op te volgen op Europees niveau in het licht van mogelijke herzieningen mede onder impuls van de energietransitie.

3.2.3. Andere inhoudelijke opmerkingen

20. Elia meldt in haar verzoek aan de minister van energie tot goedkeuring van het systeembeschermingsplan (dd. 6 oktober 2023) dat zij bij de actualisatie van het plan zo goed mogelijk rekening heeft gehouden met het advies (A)2022 van de CREG bij het voorstel van systeembeschermingsplan in 2019.

Verder merkt de CREG op dat zij heeft deelgenomen aan overlegvergaderingen met belanghebbenden georganiseerd door Elia ter voorbereiding van de opstelling van het herziene

systeembeschermingsplan en van die gelegenheden reeds gebruik heeft gemaakt om suggesties te leveren.

Daardoor heeft de CREG thans minder specifieke opmerkingen bij het huidige voorstel van Elia.

21. De CREG wenst wel te benadrukken dat een complementariteit tussen het systeembeschermingsplan en het risicoparaatheidsplan (in uitvoering van de Europese verordening betreffende risicoparaatheid¹³) verzekerd moet zijn en dit met het oog op een doeltreffend, efficiënt en planmatig optreden zodra er zich problemen stellen van netstabiliteit en/of schaarste. Dit zijn bovendien twee verweven problemen die niet steeds ondubbelzinnig te scheiden zijn. Hier ligt tevens een argument voor de uitvoering van een coherentietest.

22. In de paragrafen 6.4 en 6.5 van het voorstel van herzien systeembeschermingsplan wordt verwezen naar de regels voor marktopschorting en -herstel en de daarbij horende verrekeningsregels tijdens de marktopschorting. Inmiddels kan deze paragraaf vervolledigd worden met de verwijzing naar de beslissing van de CREG van 9 november 2023¹⁴. Deze regels treden in werking op 1 januari 2024.

Daarin worden ook zaken uit de voornoemde regels herhaald, doch niet op identieke wijze met bijgevolg het risico op inhoudelijke verschillen tot gevolg. Zo wordt in het voorstel van herzien systeembeschermingsplan bepaald:

“De relevante verplichtingen voor BRPs zoals omschreven in de 'Algemene Voorwaarden BRP' blijven van kracht zolang de marktactiviteiten niet worden opgeschort volgens de 'Regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten' en 'Specifieke regels inzake onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie', gepubliceerd op de website van ELIA na goedkeuring van de CREG.”

terwijl de betrokken bepalingen in de voornoemde Regels luiden als volgt:

“Gedurende een periode van opschorting van een of meer marktactiviteiten worden de verplichtingen van ELIA en de BRP's met betrekking tot die marktactiviteit(en), zoals uiteengezet in de T&C BRP, opgeschort wanneer zij onmogelijk worden gemaakt door de opschorting van deze marktactiviteit(en), onverminderd de respectievelijke verplichtingen van de partijen uit hoofde van deze Regels.”

Bijgevolg adviseert de CREG om in het herziene systeembeschermingsplan wat betreft de verplichtingen van BRP's en BSP's eenvoudigweg te verwijzen naar deze Regels en bepalingen daaruit niet te parafraseren.

23. Elia vermeldt terecht de optie van activering van inter-TSB-noodondersteuning in geval van afwezigheid van bevoorradingszekerheid voor de regelzone in realtime (paragraaf 7.4 van het ontwerp van systeembeschermingsplan) en hierbij steunend op artikel 14 van de Europese netcode E&R. De CREG hecht bijzonder belang aan de procedure van inter-TSO-ondersteuning omwille van doeltreffendheid en mogelijke efficiëntiewinsten door problemen van netstabiliteit en bevoorradingszekerheid internationaal aan te pakken. De CREG acht het zeer zinvol dat Elia een volgorde van acties opgeeft volgens prioriteit en hier, in de aanname van de CREG, een kosteneffectieve volgorde beoogt rekening houdend met de beginselen vervat in artikel 11(6) van de Europese netcode E&R. Het is pas als de inter-TSB-noodondersteuning onvoldoende blijkt te zijn, er overgegaan kan worden tot een handmatige activering van acties in de regelzone (verzoek DNBs voor het uitschakelen van accumulatieverwarmingstoestellen en warmteketels, spanningsdaling met 5%,

---

¹³ Verordening (EU) 2019/941 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende risicoparaatheid in de elektriciteitssector en tot intrekking van Richtlijn 2005/89/EG.

¹⁴ Beslissing (B)2635 van de CREG van 9 november 2023 over het aangepaste voorstel van Elia Transmission Belgium NV van de regels voor de opschorting en het herstel van marktactiviteiten en de specifieke regels voor onbalansverrekening en verrekening van balanceringsenergie in het geval van opschorting van marktactiviteiten, www.creg.be.

pompopslagcentrales in pompmodus worden gestopt/ontkoppeld) en tenslotte de activering van de handmatige verbruiksontkoppeling.

Elia meldt dat de afspraken voor inter-TSB-noodondersteuning met elke naburige netbeheerder werden vastgelegd in de overeenkomstige AGSOM (*Agreement on Grid and System Operation Management*), te weten “de bilaterale overeenkomst tussen naburige TSBs, opgesteld overeenkomstig SAFA, die de basis bevat voor een hoge graad van wederzijds begrip om alle nodige taken van het netbeheer te kunnen uitvoeren en de operationele veiligheid van het elektriciteitssysteem te behouden. Deze overeenkomst omvat onder andere de afspraken inzake de toe te passen procedures in de noodtoestand” (cf. paragraaf 10 Definities en afkortingen van het voorstel van systeembeschermingsplan). Op dit moment kent de CREG de inhoud van deze afspraken niet waaronder de eventuele afgesproken compensatieregeling. Deze AGSOMs legt Elia niet ter goedkeuring voor in het kader van het ontwerp van systeembeschermingsplan en deze AGSOMs zijn als dusdanig niet onderworpen aan de goedkeuring van de CREG. Het spreekt echter voor zich dat deze overeenkomsten moeten voldoen aan de bepalingen van de Europese netcode E&R, in het bijzonder artikel 14. Artikel 54 van de Europese netcode E&R bepaalt dat alle relevante clausules in contracten en algemene voorwaarden van TSBs, DSBs en SNGs die verband houden met systeembeheer, voldoen aan de vereisten van deze verordening. Daartoe worden deze contracten en algemene voorwaarden dienovereenkomstig gewijzigd. De CREG heeft de taak om toe te zien op de naleving door de netbeheerder van onder meer de Europese netcode E&R met toepassing van artikel 23, §2, tweede lid, 8°, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en kan in dat kader de nodige informatie en dus ook de contracten opvragen met toepassing van artikel 26, §1, van dezelfde wet (meer dan een inzage zoals vermeld in paragraaf 12 van het voorstel van systeembeschermingsplan).

De CREG wijst er eveneens op dat internationale en wederzijdse bijstand valt of staat met de beschikbare capaciteit op de interconnectoren. Het is daarom goed dat Elia in paragraaf 7.4.4 heeft verduidelijkt dat de modus van ‘n-1’ reserve wordt opgeheven en er wordt overgestapt naar de ‘n’-modus indien dit mocht nodig zijn om over voldoende capaciteit te beschikken voor bijstand en voor zover deze overstap niet leidt tot een noodtoestand (of black-outtoestand) in een Europese regelzone.

24. In paragraaf 12 biedt Elia een overzicht van gerelateerde documenten waarnaar verwezen wordt in het ontwerp van systeembeschermingsplan waarvan sommige enkel intern Elia beschikbaar zijn. Elia vraagt geen goedkeuring aan de minister van energie voor deze gerelateerde documenten. De CREG stelt zich de vraag of deze reeks van documenten inderdaad buiten de goedkeuring van het systeembeschermingsplan kunnen worden gesteld en of er niet controle van het bestaan, de volledigheid en inhoud van deze documenten noodzakelijk is.

25. Er wordt in het voorstel van systeembeschermingsplan verwezen naar het Ministerieel Besluit Risicoparaatheidsplan en het technisch reglement, waarbij de vermelde artikelen de nummering volgen van het (laatste) ontwerp van nieuw technisch reglement ter vervanging van het huidige federaal technisch reglement, maar deze wetgeving bestaat vooralsnog niet.

Ook zit op dat vlak een inconsistentie in het voorstel van herzien systeembeschermingsplan in zoverre het voor de definitie van “FTR” nog wel verwijst naar het koninklijk besluit van 22 april 2019 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en niet naar het koninklijk besluit waarvan het de bedoeling is dat het dit zal vervangen.

De CREG begrijpt uit het schrijven van Elia aan de minister van 6 oktober 2023 dat men hier pro-actief heeft willen werken om te vermijden dat het systeembeschermingsplan al snel aanpassing zou vergen, maar uiteindelijk moet erover worden gewaakt dat dit plan bij de inwerkingtreding ervan verwijst naar bestaande regelgeving.

26. Verder is uit het overleg met de Algemene Directie Energie gebleken dat het, naast de invoering van een Ministerieel Besluit Risicoparaatheidsplan, ook de bedoeling is om het ministerieel besluit van 3 juni 2005 tot vaststelling van het afschakelplan van het transmissienet van elektriciteit (het

Ministerieel Besluit Afschakelplan) op te heffen gezien het afschakelplan integraal deel uitmaakt van het systeembeschermingsplan en het risicoparaatheidsplan, wat wellicht ook te maken heeft met de eerdere opmerkingen van de CREG in Adviezen (A)2022 en (A)2023 van 14 november 2019 bij het voorstel van systeembeschermingsplan in 2019. Het is bijzonder belangrijk dat in deze materie een coherent en consistent reglementair kader van toepassing is vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid.

4. CONCLUSIE

27. Het huidige voorstel van Elia houdt een herziening in van het systeembeschermingsplan dat werd goedgekeurd per ministerieel besluit van 19 december 2019.

Elia meldt in haar verzoek van 6 oktober 2023 aan de minister van energie tot goedkeuring van het herziene systeembeschermingsplan dat zij bij de actualisatie van dit plan zo goed mogelijk rekening heeft gehouden met het advies (A)2022 van de CREG van 14 november 2019 over het voorstel van systeembeschermingsplan in 2019. Verder vermeldt de adviesaanvraag van de minister van energie aan de CREG van 24 oktober 2023 dat de grootste aanpassing van het systeembeschermingsplan betrekking heeft op het automatische ontkoppelingsplan ("Low Frequency Demand Disconnection Plan", LFDD).

De CREG heeft voorts deelgenomen aan overlegvergaderingen met belanghebbenden georganiseerd door Elia ter voorbereiding van de opstelling van het herziene systeembeschermingsplan en heeft van die gelegenheden reeds gebruik gemaakt om suggesties bij dit plan te leveren.

Bijgevolg maakt de CREG van dit advies gebruik om te wijzen op een aantal algemene bekommernissen.

De eerste bekommernis geldt zowel bij het herziene automatische verbruiksontkoppelingsplan (LFDD) als het handmatige verbruiksontkoppelingsplan en heeft betrekking op de graad van selectieve ontkoppeling die daadwerkelijk mogelijk is op het terrein. De CREG pleit op de eerste plaats voor transparantie over de graad van selectiviteit die reeds bereikt wordt en over de inspanningen die nodig zijn om selectiviteit van ontkoppeling (en herstel) op te krikken. Een evolutie die zichtbaar zou moeten zijn in de toekomstige versies van het systeembeschermingsplan.

Betreffende de herziening van het automatische ontkoppelingsplan door Elia, die de CREG terecht acht, adviseert de CREG een nauwe opvolging van het implementatieplan 2024-2027 zoals opgenomen in het herziene voorstel en dit om, zoals voorgesteld in het plan, tegen 2027 operationeel in staat te zijn om daadwerkelijk 45% van het elektriciteitsverbruik automatisch te ontkoppelen teneinde een black-out te vermijden.

Verder wenst de CREG te benadrukken dat iedere uitbreiding van de lijst van significante netgebruikers met hoge prioriteit (in het bijzonder de categorie 2 "gevoelige verbruikers") leidt tot een verhoging van het niet afschakelbaar verbruiksvolume en een afzwakking betekent van het systeembeschermingsplan om daadwerkelijk een black-out te voorkomen waarbij de spanning wegvalt bij alle verbruikers.

Daarnaast wijst de CREG er graag op, hoewel ze kan begrijpen dat men pro-actief heeft willen verwijzen naar nieuwe regelgeving die in de pipeline zit (nieuw technisch reglement, Ministerieel besluit Risicoparaatheidsplan) om te vermijden dat het systeembeschermingsplan al snel aanpassing zou vergen, dat erover moet worden gewaakt dat dit plan bij de inwerkingtreding ervan verwijst naar bestaande regelgeving en dat een coherent en consistent reglementair kader van toepassing is vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid (zie ook paragrafen 25 en 26 van dit advies).

De CREG wenst tot slot te benadrukken dat een complementariteit tussen het systeembeschermingsplan en het risicoparaatheidsplan verzekerd moet zijn en dit met het oog op een doeltreffend, efficiënt en planmatig optreden zodra er zich problemen stellen van netstabiliteit en/of schaarste. Dit zijn bovendien twee verweven problemen die niet steeds ondubbelzinnig te scheiden zijn. Hier ligt tevens een argument voor de uitvoering van een coherentietest.

Voor het overige verwijst de CREG nog naar haar opmerkingen in deel 3.2.3 van dit advies.

////

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Ilse TANT
Directeur

Koen LOCQUET
Voorzitter van het Directiecomité

BIJLAGE

[VERTROUWELIJK]